Бивши шеф Државне безбедности Србије Јовица Станишић осам година је био главни човек америчке ЦИА у Београду, која је Хашком трибуналу, где се Станишићу суди, доставила поверљиви документ са доказима о помоћи коју им је пружио, објавио је јуче „Лос Анђелес Тајмс".

Једне ноћи 1992. у београдском Топчидерском парку, Станишић се састао са официром ЦИА Вилијамом Лофгреном и те ноћи су „два шпијуна склопила тајно партнерство за које нико није сазнао: Станишић је осам година био главни човек ЦИА у Београду", наведено је у опширном чланку о деловању Станишића током сукоба на простору бивше Југославије. Аутор је навео да су га многи сматрали мозгом режима „захваљујући коме је свет добио застрашујући нови термин 'етничко чишћење'". Али, официру ЦИА Вилијаму Лофгрену била је потребна помоћ јер ЦИА, пише лист, није знала шта да ради када је у Југославији избио грађански рат, и да је по избијању сукоб у Босни и Херцеговини, ЦИА очајнички желела да дође до обавештајних података изнутра. „Станишић и Лофгерн су на тајним састанцима по бродовима и безбедним кућама дуж Саве размењивали детаље о функционисању Милошевићевог режима.

Запечаћен документ

Станишић, коме се суди у Хагу и који би могао да буде осуђен на доживотну казну затвора, пред судом се позвао на своје америчке савезнике. ЦИА је, што је крајње неочекивано за њу, доставила суду поверљиви документ у коме се наводе Станишићеви доприноси и докази за помоћ коју им је пружио, а документ је и даље запечаћен, пише лист. Лофгрен, који је сада у пензији, казао је да је ЦИА саставила документ да би показала како је „овај наводно зли човек учинио многе добре ствари, али не пориче оптужбе против Станишића".

Хаг ће разматрати документ на затвореном већању јер је садржај поверљив, пише „ЛА Тајмс".

Станишићева одбрана се заснива на неколико десетина разговора са садашњим и бившим званичницима америчких и српских обавештајних агенција, као и документима у које је „Тајмс" имао увид. Међу њима се налазе званични досијеи српске обавештајне службе и извештаји на седам страна о том крвавом периоду, који је Станишић написао

док се налазио у притвору у Хагу.

Ту Станишић себе, навео је амерички лист, представља као човека који је покушао да утиче на Милошевића да буде умеренији и који је интензивно сарађивао са ЦИА како би зауставио кризу. „Ја сам институционализовао сарадњу са америчким обавештајцима, упркос томе што су односи између наше две земље били веома лоши: та сарадња је у великој мери допринела деескалацији сукоба", написао је Станишић а преноси „ЛА Тајмс".

Тужилац Дермот Грум је у Хагу прошле године на суђењу показао фотографије Станишића са припадницима специјалних јединица. Грум је приказао и видео снимак на којем се види како припадници паравојне формације „Шкорпиони" стрељају муслимане. Бивши припадници ДБ оспоравају свој удео у овим злочинима. „Никада нисмо починили геноцид. Напротив, покушавали смо да га зауставимо", казао је Владо Драгићевић који је годинама био Станишићев заменик, пренео је „ЛА Тајмс".

Ослобађање талаца

Официри ЦИА који су радили у том региону казали су да никада нису видели доказ да је умешан у ратне злочине. Штавише, они су га сматрали кључним савезником. На једном од састанака са Лофгреном предао је фасциклу са документима међу којима су били и дијаграми склоништа и других објеката које су српске компаније изградиле у Ираку за Садама Хусеина. Али Станишић је одредио границе и никада није узео новац од ЦИА, није учествовао у њеним операцијама, нити је чинио било шта што је сматрао безочном издајом свог шефа, пише амерички лист. После многобројних тајних састанака, он је убедио Милошевића да му дозволи да успостави контакт са ЦИА. У писму достављеном Хагу 2004. ЦИА пише како је Станишић покушао да спречи неке од најексплозивнијих догађаја у Босни. У пролеће 1993. на наговор ЦИА, извршио је притисак на начелника Генералштаба Војске РС Ратка Младића да накратко прекине гранатирање Сарајева, пише лист. „Он је помогао у ослобађању 388 војника НАТО којима су скинули униформе и везали их за стабла да би служили као људски штит од бомби НАТО. Станишић је написао како је преговарао о ослобађању талаца уз подршку руководилаца ЦИА". Покушао је да интервенише 1993. када су оборени и заробљени француски пилоти. „Младић није хтео да призна да је заробио пилоте, али моја служба је успела да открије околности и место њиховог заробљавања и доставила је те информације ЦИА и француским властима", написао је Станишић. Станишић је пратио Милошевића на мировним преговорима у Дејтону и затим се вратио у Србију да би спровео кључне делове мировног споразума. Даг Смит, шеф станице ЦИА у Босни, почео је редовно да

се састаје са Станишићем и чак су се једном приликом срели на неком броду на Сави. „Милошевић му се нимало није свиђао. Стално је говорио како је грозан, непоштен и покварен", прича Смит. На питање да ли је био у стању да почини ратне злочине, Смит је одговорио: „Мислим да је учинио најмање зла што је могао". Тадашњи директор ЦИА Џон Дојч позвао је Станишића у седиште агенције 1996. Главног српског шпијуна су одвели да слуша џез у клубу „Блуз ели" у Џорџтауну и у лов на птице у Мериленду.

Дојч није хтео да коментарише писање „ЛА Тајмса", као ни Станишић који се лечи у Београду чекајући наставак суђења у Хагу.

(Блиц)